

PROGRAMTERV

2023. május 4. (csütörtök)

1075 Budapest, Kazinczy u. 23 (ELTE KAZY), földszint 4-es terem

9:00-9:10	Megnyitó
9:10-9:50	Faragó Laura
9.50-10:00	Kérdések
10:00-11:00	Digitalizáció és etika
10:00-10:10	Pálffy János Jakab: Digitális írástudás fejlesztését célzó intervenció hatása az álhírek észlelt pontosságára
10:10-10:20	Köbl Gabriella Adrienn: A Netflix és az HBO dokumentumfilmjei átformálhatják a laposföldhívőket? A Netflix és az HBO dokumentumfilmjei, mint új tudománykommunikációs eszközök hatásgyakorlása a fiatalokra
10:20-10:30	Horváth Kata: Mennyire lehet hatásos a tényellenőrzés egy polarizált társadalomban? - Portugál és magyar tényellenőrző oldalak összehasonlítása
10:30-10:40	Biliczki Judit Zsófia: Az etikus fogyasztás pszichológiai tényezői
10:40-11:00	Kérdések
11:00-11:10	Kávészünet
11:10-12:20	Munkahelyi változások
11:10-11:20	Varga Virág: Neurodiverzitás a változó munkahelyen: Környezetpszichológiai tanulmány a jóllétről és a magánszféráról otthoni és irodai környezetben
11:20-11:30	Magyary Ágnes: Értelmes munka esetén kisebb mértékű a kiégés? Segítők kiégése és munkájuk értelmessége
11:30-11:40	Falusi Titanilla: Az ágencia és vállalkozói sikeresség közötti kapcsolat vizsgálata pitch szövegek mentén
11:40-11:50	Csobolyó Györgyné: A szociális segítő szakember szerepe az egészségügyi ellátásban – szociális és egészségügyi rendszer kapcsolódása

elte | ppk

VI. Változó világ, változó társadalom konferencia

Krízisek Európában

11:50-12:00	Müller Tündér Éva: Az utcák sorai - Nemzetközi utcai lapok hajléktalanság-reprezentációinak vizsgálata a szociálisreprezentáció-elmélet keretében
12:00-12:20	Kérdések
12:20-12:50	Ebédszünet

12:50-13:30	Poszterszekció
	Horváth Kornélia: Az energiaválság hatása a lakosság villamosenergia-fogyasztási és fűtési szokásainak megváltozására, különös tekintettel annak klímavédelmi vonatkozásaira
	Deák Fanni, Bodnár Éva, Kiss Kevin Dominik: Élethosszig tartó tanulás: Egy lehetséges megoldás. Digitális tananyagfejlesztés és hatékonyságának vizsgálata kognitív és affektív pszichológiai módszerekkel időskorúak körében
	Kozák Ákos: Mikor kezdődött? Az orosz-ukrán konfliktus és a háború előzményei
	Halász Bence Gábor: Miként nem tűnik ki a héja a galambok közül?
	Márton Richárd: Jóban-rosszban együtt. Vagy mégsem? (Az orosz fenyegetés megítélése a magyar és a lengyel kormány szemszögéből)
	Dejsi Qorri: Bibliometric Review, Systematic Review and Content Analysis of Marketing Cooperatives and Producers' Organizations in Developed and Developing Countries
	Bartek Mária: A párkapcsolati erőszak képlete
	Patakiné Sebestyén Anett: A gyermekvédelmi törvény módosításának hatásai a hazai örökbefogadás rendszerére
	Kellerwessel Klaus: Dzsinnnek kora – emberkép és társadalom az általános mesterséges intelligencia után
	Sipos Adrienn: A Morális Alapok Elméletének vizsgálata magyar mintán

13:30-14:10	Pogátsa Zoltán
14:10-14:20	Kérdések

elte | ppk

VI. Változó világ, változó társadalom konferencia

Krízisek Európában

14:20-15:30	Politikai krízisek, csoportközi viszonyok
14:20-14:30	Nagy Tamás Gábor: Szükséglet hierarchia és a választási kampányok sikeressége
14:30-14:40	Kopunovic Dávid: A politikai impotencia vizsgálata nemzetközi szinten - Magyarország és Szerbia
14:40-14:50	Mrázik Julianna: Kollektív trauma, közös empátia. A közösen átélt krízis hatása a társas együttérzésre
14:50-15:00	Tóth Laura: Az incelek vizsgálata önértékelésük, nőikkel kapcsolatos attitűdjük és felnőtt kötődési típusuk tükrében
15:00-15:10	Aros Dóra: Elfogadjuk-e a szivárványt?
15:10-15:30	Kérdések
15:30-15:40	Kávészünet
15:40-16:40	Öregedés és mentális egészség
15:40-15:50	Pardi Hanna Dóra: A depresszió egyéni felelőssége a rendszerigazolás tükrében
15:50-16:00	Toronyi Aliz: A mentális betegségek neme
16:00-16:10	Posta Laura: "Legalább az életben-levés értelme maradjon meg" - élet az idősoththonban
16:10-16:20	Bede Melinda: Az időskor szubjektív megélése a társas támogatás tükrében
16:20-16:40	Kérdések
16:40-16:50	Oklevelek kiosztása
16:50-17:00	Konferencia lezárása

elte | ppk

ABSZTRAKTOK

Aros Dóra

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Pszichológia BA 3. évfolyam

Témavezető: Kengyel Gabriella

Elfogadjuk-e a szivárványt?

A társadalomtudományok egy nagy kérdése az LMBTQI mozgalom és a hozzá kapcsolódó társadalmi attitűdök. Jómagam is azt a kérdést helyeztem a kutatásom középpontjába, hogy milyen attitűdöket figyelhetünk meg a magyarok esetében az LMBTQI mozgalommal szemben. Ez több szempontból is aktuális kérdés, ugyanis egyre több országban válik egyre elfogadóbbá a társadalom az LMBTQI mozgalommal kapcsolatban, viszont korábbi kutatások arra következtettek, hogy Magyarországon nem történt nagyobb változás a 2000-es évek második fele óta (Flores, 2021, Takács és Szalma, 2020). A témakör feltárására egy kvalitatív kutatást végeztem, az interpretatív fenomenológiai analízis módszertanát követve. Különböző, magyar híroldalak által Facebookon közzétett posztok alatti kommentszekciókat vizsgáltam, ezekben vizsgálva a Takács (2011) által meghatározott öt társadalmi attitűdöt, emellett a politikai tartalmak megjelenését, az LMBTQI mozgalom relevanciájának bírálatát és szitokszavak használatát. A főbb hipotéziseim: 1. a vizsgált kommentek inkább negatívak az LMBTQI közösségre nézve 2. A többség szerint a szexualitás a társadalmi attitűdök közül a magánügy kategóriába tartozik. 3. A kommentekben megjelennek azon politikai tartalmak és törvények, amelyek kapcsolódnak az LMBTQI mozgalom elfogadásához, és ezek kihatással vannak a személyek véleményére. A kutatásom alapján mindhárom hipotézis beigazolódott. Az elemzett kommentek 61%-a elutasító hangnemű volt, az öt társadalmi attitűd közül a leggyakoribb a magánügy volt, emellett a politikai tartalmak is megjelentek, amelyekben néhol bírálták, máshol pedig elfogadták a magyar törvényi hozzáállást.

Bartek Mária

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Survey statisztika MA 2. évfolyam

A párkapcsolati erőszak képlete

A nők ellen elkövetett párkapcsolati erőszak témája egyre nagyobb teret kap napjaink közbeszédében; egyre több információval rendelkezünk róla, egyre jobban értjük a mögöttes dinamikákat. Ennek ellenére továbbra is jelentős probléma, és sok nő életét keseríti meg; sőt, sok nő életét követeli napjainkban is. Világszerte folynak kutatások annak felderítésére, hogy a párkapcsolati erőszakot pontosan milyen férfiak követik el,

elte | ppk

rendelkeznek-e speciális személyiségvonásokkal, jellemzőkkel; kevesebb kutatás foglalkozik viszont azzal, hogy az elkövetők milyen elveket vallanak, milyen értékeket tartanak fontosnak, hogyan gondolkodnak a világról, benne saját helyzetükről, a társadalomról. Gyakorlati szempontból ez azt a problémát hozza magával, hogy amikor egy nő tájékozódni szeretne arról, hogyan ismerheti fel a potenciális bántalmazót a partnerében egy kapcsolat elején, csupa olyan eszközt talál, amelyek limitáltan alkalmazhatóak. Pszichológiai tesztek értelemszerűen nem vehetnek fel; és az – egyébként már jól ismert – árulkodó jellemzőket a bántalmazó férfiak gyakran titkolják a kapcsolat elején (például, hogy verték az előző partnerüket, vagy hogy szoktak állatokat bántalmazni). Tehát bár vannak a majdani bántalmazásra egyértelműen utaló jelek, ezeket gyakran már csak akkor lehet detektálni, amikor a nő elköteleződött. Ezért kutatásomban egy olyan prediktív modell felállítására teszek kísérletet, ami nem pszichológiai jellemzőket, és nem is viselkedésformákat, hanem értékvallásokat vesz alapul. A World Values Survey 7. hullámának adatait felhasználva igyekszem egy olyan, egyszerűen használható eszközt alkotni, ami egy logisztikus regressziós modellt alapul véve jó hatékonysággal képes klasszifikálni azokat a férfiakat, akik elfogadhatónak tartják a partnerük fizikai bántalmazását.

Bede Melinda

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pszichológia BA 3. évfolyam

Témavezető: Dr. Pachner Orsolya

Az időskor szubjektív megélése a társas támogatás tükrében

Elméleti háttér: A XXI. században élő idősök helyzetének többszintű átalakulásához a társadalmi elöregedés és a családi struktúrák átformálódása sorolható. Következésként említhető az idősök életkörülményeinek változása (Ferwagner & Pék, 2021), amely esetén kiemelt a környezetből eredő társas támogatás, aminek észlelését a lakóhelyi jellemzők is meghatározhatják.

Cél: Jelen kutatás központi célja az időskor megélésének vizsgálata a lakóhely függvényében (család, egyszemélyes háztartás, szociális intézmény). Így szükséges az időskor megélését felmérő aspektusok (önértékelés, élettel való elégedettség) és befolyásoló tényezők (társas támogatás, reziliencia) közötti összefüggések, és az életkori együttjárások megértése, továbbá a társas támogatás lakóhelyi különbségeinek feltárása. Módszer: A kutatás egyszeri keresztmetszeti elrendezésű, a minta a WHO időskor definíciója értelmében 60 év feletti résztvevőkből áll össze ($N = 100$). A mérőeszközök közé kérdőívek és saját szerkesztésű kérdések tartoznak; az önértékelést, az élettel való elégedettséget, a társas támogatást és a rezilienciát felmérve.

Eredmények: Lakóhelyi különbségek láthatók a társas támogatás mértékében

$\chi^2 = 11,326$; $p < 0,01$: a szociális intézményben ($p < 0,001$) és a családban élők ($p < 0,05$) magasabb támasszal rendelkeznek az egyszemélyes háztartásban élőknél. A

elte | ppk

támasz forrásai és típusai szempontjából hasonló tendenciát mutat az idősoththonban élők pozitívabb és az egyszemélyes háztartásban élők negatívabb helyzete. Az önértékelés ($r_{\text{társas támogatás}} = 0,237, p < 0,05; r_{\text{reziliencia}} = 0,358, p < 0,001$) és az étellel való elégedettség ($r_{\text{társas támogatás}} = 0,366, p < 0,001; r_{\text{reziliencia}} = 0,476, p < 0,001$) együttjárást mutat a protektív tényezőkkel, viszont az életkorral kizárólag a reziliencia függ össze ($r = -0,211, p < 0,05$). A támasz lakóhelyi különbségei és a szignifikáns korrelációk ellenére azonban nincs csoportközi eltérés az időskor szubjektív megélésében, noha az étellel való elégedettség esetén tendencia látható erre vonatkozóan (Mann-Whitney $U = 826, p = 0,052$). Így előfordul, hogy a reziliencia (egyetlen közepes erősségű korreláció) felülírta a társas támogatás hatását. Következtetések: Az idősök életkörülményeinek változása és az egyre népszerűbbé váló idősoththonok miatt optimizmusra ad okot az időskor megélésének lakóhelytől való látszólagos függetlensége, a társas támogatás mentén azonban kiemelt az egyszemélyes háztartásban élő idősök negatívabb helyzete, így esetükben jelentőssé válhat az a többszintű támogatás kérdése.

Biliczki Judit Zsófia

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pszichológia MA 2. évfolyam
Témavezető: Dr. Pántya József

Az etikus fogyasztás pszichológiai tényezői

A dolgozatom központi témája az etikus, ezen belül a környezettudatos és társadalmilag felelős fogyasztás szociálpszichológiai tényezőinek vizsgálata, mely magában foglalja a környezettudatos és társadalmi szempontból felelős fogyasztási viselkedést. A tanulmány keretében egy olyan kérdőív megvalósítása volt a célom, mellyel közelebb kerülhetünk a személyek etikus fogyasztási lehetséges előrejelzőinek megértéséhez, illetve általános képet kaphatunk olyan fontos meghatározó viselkedésalakító tényezőkkel kapcsolatban, amik építőelemként szolgálhatnak egy komplex modell megalkotásához. Olyan pszichológiai konstruktumok kialakítására törekedtem, melyeknek önálló és együttes hatása megmutatkozik az etikus fogyasztás tekintetében. Az így kialakított mérőeszköz a véleményalapú környezettudatos viselkedés, az etikus fogyasztási viselkedés, a környezettudatos és etikus fogyasztói identitás, a jövőorientáció, a társas értékorientáció és az észlelt jelentőség skálát tartalmazza. A jelen vizsgálatomat a szakirodalom mellett, az előzetes környezettudatos fogyasztással foglalkozó empirikus tanulmányom eredményeire alapoztam, mely többségében megegyező mérőeszközöket tartalmazott. Feltételeztem, hogy a környezettudatos és etikus fogyasztói viselkedés pozitív irányú együttjárást mutat az adott személy környezettudatos és etikus fogyasztói identitásának mértékével, az idői perspektívában a hosszú távú időorientációjú személyekkel. Illetve szintén pozitív kapcsolatot vártam a környezettudatos és etikus fogyasztói viselkedés és a társas értékorientáció értelmében vett együttműködő (proszociális) magatartással, valamint az észlelt jelentőség értékei között.

elte | ppk

Az online mintavételi eljárás során 302 kitöltő válaszolta meg a kérdőívet (222 nő, 80 férfi), melyek közül az összes kapott adatot felhasználtuk a kódolásnál majd a skálák megbízhatóságának és normalitás értékeinek vizsgálata után korrelációs elemzést végeztünk. A környezettudatos viselkedés és az etikus viselkedések lehetséges bejósoló tényezőinek kutatása érdekében, regressziós analízist, majd a változók együttes hatásának vizsgálatához variancia.

A kapott eredmények alapján a környezettudatos és etikus fogyasztói viselkedés pozitív, szignifikáns együttjárást mutat a környezettudatos és etikus fogyasztói identitással, a hosszú távú idői orientációval, valamint a proszociális társas értékkorrelációval. A környezettudatos viselkedés bejósoló tényezői közé a környezettudatos identitás és a proszociális társas értékkorreláció tehető, míg az etikus fogyasztói viselkedést az etikus identitás és a proszociális értékkorreláció prediktálja. Továbbá a kutatás eredményeként megemlíthető, hogy a környezettudatos identitás növekedésével valamennyi személy elkötelezettebb a környezettudatos viselkedés terén, azonban a proszociális társas értékkorrelációval bírók körében erősebb az identitás viselkedésalakító hatása. Emellett a hosszú távú gondolkodás jelenléte erősíti az etikus fogyasztást, de ez a hatás a proszociális körében kifejezettebb.

A kutatás újszerűségeként megemlíthető, hogy a fent említett konstrukciókat nem csupán a környezettudatos, hanem a társadalmi felelősségvállalás szempontjából is etikus fogyasztói magatartás keretében egyaránt vizsgálja. A kapott eredmények gyakorlatban való hasznosítása, köztük az emberek etikus identitásának erősítése, illetve az időorientációjuk hosszú távú gondolkodás felé történő irányítása mind elősegítheti a tényleges etikus fogyasztói viselkedés megszilárdulását. A dolgozatom emellett hozzájárult ahhoz, hogy bővítse az etikus fogyasztásról alkotott ismereteinket, mellyel nagyobb rálátást kaphatunk az egyének fogyasztási szokásait meghatározó tényezőkbe.

Csobolyó Györgyné

Nyíregyházi Egyetem, Szociálpedagógia mesterképzési szak MA 2. évfolyam
Témavezető: Fucskó Mónika

A szociális segítő szakember szerepe az egészségügyi ellátásban – szociális és egészségügyi rendszer kapcsolódása

A dolgozat az egészségügyi - és a szociális ellátórendszer kapcsolódását és együttműködését mutatja be. A munka elméleti része részletesen ismerteti, hogy e két terület kooperációja miként járul hozzá az egyének életminőségének fenntartásához, javításához, valamint kitér az egészségmagatartás jelentőségére és a szakember-beteg kapcsolat jellemzőire.

Noha hazánkban már a rendszerváltást megelőző időben is alkalmaztak a fekvőbeteg-ellátás területén a szociális jellegű problémák kezelésére segítőket, a jogalkotók e tevékenység biztosításának szükségességét a gyermekvédelmi törvény

elte | ppk

kivételével máig nem emelték törvényi szintre. A hiányos jogi szabályozás következményeként a terepen dolgozó szakemberek elfogadottsága, megbecsültsége és feladata továbbra sem egységes. Az EÜDMSZ, mint országos Egyesület 2014-ben kiadta módszertani ajánlását, azonban annak alkalmazása nem kötelező az egészségügyi és kórházi szociális munkát végző szakember számára. A dolgozat célja felhívni a figyelmet arra, hogy az egészségügy területén rendkívül fontos szerepe van a szociális segítő munkának, s a terepen dolgozó szakemberek részéről fennáll a törvényi szabályozás igénye.

A dolgozat vizsgálati részében kvantitatív – önkitöltős kérdőíves módszer került alkalmazásra. A vizsgálatban a Harmónia Egyesített Szociális Intézmény 116 munkatársa vett részt. A beérkező válaszok elemzése leíró statisztikai eszközök alkalmazásával történt. A szociális- és az egészségügyi szakemberek véleménye együttesen került elemzésre. A hipotézisek szerint a szociális segítők és az egészségügyi dolgozók közötti kooperáció hatékonyságára negatívan hat a szakemberek túlterheltségéből és időhiányából fakadó azon jelenség, mely szerint a szakmaközi együttműködések a krízisintervenciós tevékenységekben manifesztálódnak, ezáltal az együttműködések dacára a szociális segítők egyedül érzik magukat, valamint a szociális segítők feladatellátásuk során törekednek a kompetenciahatárok betartására, azonban a mindennapi munkavégzésük során a szolgáltatás zavartalan működésének biztosítása érdekében alkalmanként előfordulhat, hogy olyan feladatot is el kell végezniük, mely tevékenység alapvetően nem a szociális segítő tevékenységet végző szakember munkakörébe tartozik. Az első hipotézis részben igazolódott be, a második hipotézis teljesült.

Deák Fanni, Bodnár Éva, Kiss Kevin Dominik

*Debreceni Egyetem, Pszichológia BA 2. évfolyam
Témavezető: Dr. Habil. Polonyi Tünde Éva*

Élethosszig tartó tanulás: Egy lehetséges megoldás. Digitális tananyagfejlesztés és hatékonyságának vizsgálata kognitív és affektív pszichológiai módszerekkel időskorúak körében

Korunk egyik legnagyobb problémája a társadalmi elöregedés miatt egyre gyakoribb kognitív hanyatlás. Az időskorúak gyakran nem képesek tartani a lépést a technológiai fejlődéssel, elmagányosodnak, így nem öregednek sikeresen, ami erőteljesebb kognitív hanyatlást, kétségbeesést, vonhat maga után. Deák (2022) azt vizsgálta, hogy a ma széleskörűen sikeresen alkalmazott interaktív e-learning tananyagok ugyanolyan hatékonysággal használhatóak-e idősek körében. Összehasonlította az interaktív tananyagok és hagyományos tananyagok kognitív terhelését, illetve a tanulás során fellépő észlelt mentális fáradtságot, s a metakognitív érzelmek erősségét. Megállapította, hogy interaktív tananyag tanulása során időseknél kevésbé jellemző az unalom, illetve a

elte | ppk

kognitív és észlelt mentális fáradtság is szignifikánsan kisebb, mint a hagyományos tananyag tanulása során.

Jelen kutatásunkban a tananyag sikeres elraktározását és előhívását vizsgáljuk a kognitív állapot és affekciók függvényében. A kutatásban részt vevő 60 és 74 év közötti személyek számítógéphasználati készségeit és a technológia által kiváltott érzelmeket felmérve összehasonlítjuk, hogy különböző feladattípusok, mint például a feleletválasztós, igaz-hamis, behelyettesítési, vagy klaviatúrát igénybe vevő feladatok mennyire hatékonyak, illetve szorongáskeltőek. Feltételezhetően azok a feladatok, amik megoldása során több információval kell egyszerre dolgozni, mint például, olyan feladatok, ahol adott szóhalmazból be kell helyettesíteni egy állítás üresen hagyott helyeire a megfelelő szót, a munkamemória hanyatlása végett kevésbé hatékonyak az idős emberek körében. Az episztemikus érzelmek felmérésére egy videó-alapú retrospektív érzélem értékelési eljárást is alkalmazni fogunk, amivel a résztvevők könnyebben megítélhetik és azonosíthatják a tanulás és feladatmegoldás során átélt érzelmeket. Hipotéziseink közé tartozik, hogy a számítógéphasználatban kevésbé jártas idős emberek nagyobb szorongást élnek át bizonyos feladattípusok megoldása során, ezáltal rosszabb teljesítményt nyújtanak a tanultak kikérdezése esetén. Célunk, hogy azonosítsuk azokat a módszereket, amikkel az idős emberek interaktív e-learning oktatása minél hatékonyabb és számítógéphasználati képességek hiányában is szorongásmentes és sikerélményekkel teli lehet.

Dejsi Qorri

University of Debrecen, Rural Development Engineering MA 2. évfolyam

Bibliometric Review, Systematic Review and Content Analysis of Marketing Cooperatives and Producers' Organizations in Developed and Developing Countries

Agricultural cooperatives follow the cooperative model and owned and controlled by members, and have a non-profit orientation. Marketing Cooperatives are one type of agriculture cooperative that is oriented toward the market and marketing of the products by their members. These cooperatives are becoming more and more popular with the globalization and unbalanced power market of farmers in the supply chains. Supply Chain Management is a very crucial concept for marketing cooperatives to send their products to the final consumers. Supply Chain Management includes many aspects of the product flow from production, processing, distributing, retailing, and customers. And managing the Supply Chain process effectively can be very valuable for minimizing costs and effectively optimizing profits. Which requires collaboration and coordination among all the actors in the supply chain. Some vital activities for marketing cooperatives are demand forecasting, inventory management, supplier management, logistics, transportation management, and performance measurements. The purpose of this study is to give light on important topics in English Language research on Marketing Cooperatives that are focused on activities as a player (not practices) in the sectors of Agriculture. Production, Fishery, Animal

elte | ppk

Production, Food Processing, Food Manufacturing, etc. And followed by a content analysis to provide a bigger picture of marketing, producer, activities, and supply chains. And in the end the meta-analysis by combining the results of various studies which have been conducted independently of each other, giving a new picture related to gaining an understanding of the environment in which research in a certain field of study. The results show that the research is mostly oriented to market and value-addition in the mostly developed countries. China has the largest contribution to the topic.

Falusi Titanilla

Pécsi Tudományegyetem, Pszichológia BA 3. évfolyam
Témavezető: Ilea Izabella

Az ágensia és vállalkozói sikeresség közötti kapcsolat vizsgálata pitch szövegek mentén

A 21. század kihívásainak köszönhetően a minket körülvevő világot a folytonos változás és kiszámíthatatlanság jellemezi. Ezen tényezők még nagyobb megpróbáltatás elé helyezik az újonnan induló vállalkozásokat. Emiatt a befektetők támogatásának elnyerése még sürgetőbb a startupperek számára. A pitch lehetőséget ad arra, hogy a vállalkozók bemutassák cégüket és ötletüket, ezzel megszerezzék a szükséges tőkét. Emellett, a befektető számára is információt nyújt a vállalkozásban rejlő potenciálról. A befektető döntését a vállalkozás adottságai mellett, erőteljesen befolyásolja startupper személyisége, beszédének tartalma, valamint az, ahogyan kommunikál a vállalkozásáról. Empirikus kutatásunk a Cápák között televíziós műsor narratív elemzésén alapszik. A kutatás során arra az exploratív kérdésre kerestünk választ, hogy a vállalkozók előadása során alkalmazott ágensiahoz kapcsolódó nyelvi jegyek és a támogatás megszerzése között milyen kapcsolat jelentkezik. Az ágensiat három beszédmódra osztottuk aszerint, hogy a szelfre; alanytól függetlenül; a cégre, ötletre és termékre vonatkoztatva beszél a személy.

Vizsgálatunk mintáját a műsor első három évadában szereplő 154 személy adatai, legépelt pitch-ei alkották. Kutatásunkban 62 támogatott és 92 nem támogatott startupper előadásait hasonlítottuk össze a pitch-ben megjelenő ágensia nyelvi markerei mentén (aktivitás, passzivitás, intenció, kényszer) a NarrCat szövegelemző program segítségével. Eredményeink alapján a szelfre vonatkozó ágensiaiban nem jelentkező szignifikáns különbség a támogatott és a nem támogatott startupperek között, a két csoport tagjai egyaránt magas szelfre vonatkozó ágensiat értek el a szövegeikben. A támogatott startupperek szignifikánsan magasabb értéket értek el a termékre, ötletre és vállalkozásra vonatkozó ágensia esetében. Elvárásaink ellenére a szelfre vonatkozó ágensiaiban nem mutatkozott különbség a csoportok között, hiszen a műsorban részt vevő személyek nagy része már vállalkozó, számukra pedig elengedhetetlen tulajdonság az ágensia, az énhatékonyság jelenléte. A termékre vonatkozó ágensiaiban kapott eredményünk arra

elte | ppk

enged következtetni, hogy azok a pitch-ek vonzóbbak a befektetők számára, amelyekben a vállalkozó a termékét antropimorfizálja, tehát képes emberi tulajdonságokkal felruházni. Kutatásunk felhívja a figyelmet az implicit nyelvi jegyek befolyásolásban betöltött szerepének potenciális lehetőségére.

Halász Bence Gábor

Eötvös Loránd Tudományegyetem, pszichológia MA 1. évfolyam
Témavezető: Dr. Birkás Béla

Miként nem tűnik ki a héja a galambok közül?

Írásom a machiavellizmusra jellemző stratégiai magatartás,- ehhez a személyiségvonás etiológiáját alapul vevő- vizsgálatára teszt kísérletet. Első kutatói felvetésem az élettörténeti stratégiák (továbbiakban LHT, mint „Life History Strategy”) érzelemszabályozásra gyakorolt hatását helyezi kontextusba a machiavellizmus etiológiáját illetően. Felvetésem szerint a gyermekkorban jelentkező gyors LH (Life History) trait-ek stresszorainak szélsőségségéből adódóan az egyén társas érzelemszabályozása megterhelt, pszichológiai perspektívája nehezen decentrálnak. Így szekvenális empátia-elmélet értelmében nagyon alacsony arányú perspektíva felvételre képes, jellemzően magas személyes distresszt él meg. Főleg elsőéves pszichológus hallgatókkal vettem fel a Mach-IV kérdőívet és a Személyközi Reaktivitás Index (IRI) empátia kérdőívet (összesen 70 fő). Fenti, elméleti felvetésekre alapozott hipotézisemet az eredményeim alátámasztják, azaz a személyes distressz jelentősen magyarázza a machiavellizmus-skálát ($p = 0,0455$; $\beta = 0,2507$). Második felvetésem már konkrétan a machiavellista stratégiákra jellemző dinamikákat taglalja. Korábbi eredmények szerint a machiavellisták a Happé-féle történetekben ügyesebben felismerik mások érzelmeit a kontrollcsoportnál. Első felvetésemmel visszacsatolva, a korai élet stresszorainak neuroplaszticitásra gyakorolt hatása befolyásolja az empátiával kapcsolatos neurális hálózatokat. Egyes mérések szerint a machiavellisták bizonyos kérgi régióinak kiemelkedő aktivitása érzékenyebb érzelmi rezonanciára hajlamosítja őket. Így a személyes distressz, s machiavellizmussal nagyobb mértékben összefüggésbe hozható szimuláló-empatizáló hálózat bizonyos részeit teszem felelőssé egy – machiavellistákra jellemző – úgynevezett „agresszív empatizáló”-folyamatért. Vizsgálatom második hipotézise, hogy a Happé féle történetekre építő Conflict Stories Task (CST) manipulatív konfliktustörténeteinek megoldási valószínűségéhez az empátiás distressz jelentősen hozzájárul. Eredményeim padlóhatásnak köszönhetően nem validálták ezt a felvetést ($p = 0,0534$; $OR = 0,822$), így további mérések szükségesek a hipotézis bebizonyításához. A padlóhatást figyelembe véve sikerült egyfajta képet fessek a machiavellistákra jellemző manipulatív magatartásról. A machiavellisták fejlettebb tudatelméletére vonatkozó korábbi paradox eredményeket árnyalja, hogy szocioemocionális készségeik, illetve munkamemóriájuk sokkal kifinomultabb a kontrollhoz képest. E készségek kevésbé limitáltak az elméletiárhoz

képest, mely magyarázhatja fejlett manipulatív készségeiket. Szociális elméjük fejlődése pedig a perszonopatológia etiológiájának tükrében azért alakulhat így, mert a hiteles együttérzéshez szükséges (szociokognitív) decentralálási készségeiket a traumatizált fontos másokkal kapcsolatos emlékek nehezítik.

Horváth Kata

*Eötvös Loránd Tudományegyetem, Kommunikáció- és Médiatudományi MA 2. évfolyam
Témavezető: prof. Polyák Gábor*

Mennyire lehet hatásos a tényellenőrzés egy polarizált társadalomban? - Portugál és magyar tényellenőrző oldalak összehasonlítása

Nem beszélhetek úgy tényellenőrzésről, hogy nem hangsúlyozom ki, amit sokan előttem már megtettek; a szólásszabadság, a professzionális újságírás és a megbízható információkhoz való hozzáférhetőség elengedhetetlen egy demokratikus társadalomhoz. Ezek az értékek, vagy szükségletek azonban veszélybe kerültek többek között az online még gyorsabban terjedő álhíreknek köszönhetően, melynek fenyegetése az elmúlt évben növekvő tendenciát mutat (Visseres 2020:56).

A portugál és a magyar médiarendszer, valamint az országokban működő tényellenőrző oldalak összehasonlító elemzése érdekes és releváns információkat tartogat számunkra. Magyarországon a társadalom megosztottsága két párhuzamos médiarendszert hozott létre. Ez a két médiarendszer eltérő logika mentén szerveződik, eltérő újságírói normákkal és az álhírek terjesztésének kölcsönös vádjával (Bajomi-Horváth 2022). Portugália ezzel szemben egy teljesen más médiaképet mutat.

Prezentációmban a két országban működő tényellenőrző oldalak fogyasztói percepciói közötti különbségeket, valamint hasonlóságokat szeretném bemutatni. Kutatásom keretében számos fókuszcsoporthoz beszélgetést készítettem magyar, illetve portugál médiaszakos hallgatókkal, hogy megismerhessem egy tudatosabb médiafogyasztó réteg véleményét, tényellenőrző oldalak hasznosságának megítélését. A beszélgetések elkészítését 17 magyar, illetve 3 portugál mélyinterjú előzte meg, melyekkel a fake news és fact check országspecifikus eltéréseit szerettem volna feltárni.

Horváth Kornélia

*Széchenyi István Egyetem, Környezetmérnök BSC 3. évfolyam
Témavezető: Macher Gergely Zoltán, egyetemi tanársegéd; Bódizs Dalma, környezetmérnök*

Az energiaválság hatása a lakosság villamosenergia-fogyasztási és fűtési szokásainak megváltozására, különös tekintettel annak klímavédelmi vonatkozásaira

Változó világ. A 21. század második évtizede csakugyan ezt jelentette számos téren az

elte | ppk

emberiség számára. Mindezen változás meghatározó indukálójának bizonyult a COVID-19 pandémia, amely egyúttal járult hozzá a világ energiakereskedelmi volumenének megváltozásához, másrészt megváltoztatta mind az energiafelhasználás mértékét, mind pedig az energiaforrások felhasználási arányát is. Napjainkra az energia jelentősége az élet alapvető szükségletévé nőtte ki magát. Mindebből fakadóan hatással van a gazdasági növekedésre, ebből kifolyólag a társadalmi felemelkedés előidézője lett. Mindezek által elmondható, hogy egy ország fejlődésének és előrehaladásának zálogává vált az általa felhasználható energia mennyisége. A home office-ba zárt társadalom kénytelen volt mindennapjait az internetalapú munkavégzés és oktatás világába terelni, amely egyúttal megteremtette a lakossági villamosenergiafüggőség jelenségét is. Mindezt tetőzte a 2022-es energiaválság, amely nem kisebb feladatot hozott létre, mint az egyensúly megteremtésének szükségességét a fenntartható fejlődés, az éghajlatváltozás, valamint a fogyasztói társadalom igényei és szükségletei között. A napjainkra kialakult rendkívül magas energiaárak rengeteg európai, egyúttal magyarországi háztartást érintenek, továbbá késztetnek arra, hogy változtassanak az energiafelhasználásuk mértékén és az alkalmazott energiaforrások fajtáján.

Jelen kutatásunkban megvizsgáljuk, hogy miként hatott a 2022-es energiaválság a magyarországi lakosság villamosenergia-felhasználási és fűtési szokásaira. Survey-módszer segítségével felmérést végeztünk, amelyben arra vonatkozóan tettünk fel kérdéseket a kitöltők számára, hogy miként változott háztartásuk villamosenergia-, gáz-, tűzifa- és szénfogyasztási mértéke havi és éves szinten a 2021-es és a 2022-es évre vonatkozóan. Tudományos poszterünkön összefoglaljuk a magyarországi háztartások villamosenergia-fogyasztási helyzetét. Megvitatjuk annak klímavédelmi vonatkozásait, különös tekintettel arra, hogy az egyes krízisek miként befolyásoltak a háztartásoknál keletkező üvegházhatású-gázemisszió volumenének alakulását. Eredményeink arra hívják fel a figyelmet, hogy az effajta események oly irányban és mértékben befolyásolják a lakossági attitűdöt és gyakorlatokat, amelyek, noha pillanatnyilag és lokálisan mérsékelik az energiaválság szubjektív megtapasztalását, ugyanakkor globális mértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy az emberiség klímavédelmi törekvéseit és célkitűzéseit jelentős mértékben redukálják.

Kellerwessel Klaus

*Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pszichológia MA 1. évfolyam
Témavezető: Dr. Ujhelyi Adrienn*

Dzsinnek kora – emberkép és társadalom az általános mesterséges intelligencia után

A mesterséges intelligencia (MI) az általunk ismert világ átalakításának küszöbén áll. Magyarország 2020-as mesterséges intelligencia (MI) stratégiája legalább 15%-os MI-nek köszönhető GDP növekedéssel számol 2030-ra. Ez egy válságokkal terhelt korban

elte | ppk

különösen ambiciózus jövődőlésnek tűnik, amit egy ugyanerre az időkeretre készült másik felmérés további árnyal: az MI technológiák 900 000 hazai munkavállaló állását veszélyeztethetik. A természetes emberi intelligenciát felülmúló, úgynevezett „általános” mesterséges intelligencia megjelenése pedig a becslések szerint már 2041-ben bekövetkezhet - derül ki egy MI-kutatók körében végzett 2017-es felmérésből.

Készen állnak erre a társadalmaink? Az említett felmérésben megkérdezettek 5%-ra becsülték annak az esélyét, hogy az új technológiák végül az emberiség kihalásához vezetnek majd. Ezt nem sok terület kutatói állítják a kutatásuk tárgyáról.

Ha a legrosszabbat sikerül is elkerülni, az új technológiákhoz (és a szükséges készségekhez) való aszimmetrikus hozzáférés, illetve az algoritmusokban rejlő potenciális elfogultságok még mindig tovább súlyosbíthatják a már meglévő társadalmi egyenlőtlenségeket és új csoportközi konfliktusokat hozhatnak létre. A chatbotok, virtuális asszisztensek és MI-terapeuták előre nem látható módon változtathatják meg az emberi kapcsolatainkat.

A mesterséges intelligencia fejlődésével emberi identitásunk lényege alapjaiban változhat meg. A klasszikusan az emberiség önképének elidegeníthetetlen részeként számontartott intelligenciában, humorban és kreativitásban fokozatosan elveszítjük privilegizált helyzetünk a lélektelennek és mechanikusnak tartott gépeink javára.

Akkor miért kutatjuk? Milyen potenciális előnyök szirénéneke vonz minket a szirtekhez ilyen közel? Hogyan kerüljük el a végzetes kimenetelű fegyverkezési versenyeket, hogyan törekedjünk arra, hogy a fejlődés mindenki számára igazságos és méltányos módon történjen, hogyan gátoljuk meg, hogy a mesterséges intelligenciát a természetes emberi butaság vezérelje?

Ahogy a mesterséges intelligencia tovább alakítja világunkat, a szociálpszichológiának alkalmazkodnia kell ehhez az új valósághoz. Egy interdiszciplináris (informatikai, politikatudományi, jogi és pszichológiai) szakirodalmi összefoglalóval szeretnék bevezetőt nyújtani a ránk váró új kihívásokból.

Kobi Gabriella Adrienn

Szegedi Tudományegyetem, Szociológia BA 3. évfolyam
Témavezető: Dr. Fekete Mariann

A Netflix és az HBO dokumentumfilmjei átformálhatják a laposföldhívőket? A Netflix és az HBO dokumentumfilmjei, mint új tudománykommunikációs eszközök hatásgyakorlása a fiatalokra

A tudománykommunikáció kiemelt fontosságú a tudományszkepticizmus mérséklésében, amire a laposföldhívők megjelenése és a növekvő oltásellenesség is felhívja a figyelmet világszerte. A dokumentumfilmek kiváló eszközök ahhoz, hogy egy témát mindenki számára érthetővé tegyenek. Ezek a művek átkerültek a streaming oldalakra, ahol igen sikeresek. Ez szociológiai szempontból azért érdekes, mert ezeknek a platformoknak a

elte | ppk

jelenlegi felhasználói többségében a 18-29 éves korosztályba tartoznak. Céлом, hogy áthidaljam a tudományos ismeretátadásban szereplő fogalmi zavart, illetve, hogy megvizsgáljam a tudománykommunikáció új színtereként megjelenő Netflix és HBO gyártotta dokumentumfilmek hatását a 18-29 éves korosztály tudomány és tudósok iránti attitűdjére. Továbbá vizsgálom a fiatal korosztály tudományszkepticizmussal kapcsolatos véleményét, attitűdjét, illetve e filmek tudományszkepticizmusra gyakorolt lehetséges hatását. Ennek magvalósítására online fókuszcsoporthoz interjúkat végeztem. A kutatás során nem találtam egységes keretrendszert, amit használni lehetne a tudománykommunikáció és társfogalmi lehatárolására. Ezért létrehoztam a tudományos ismeretátadás spektrum modelljét, amiben tisztázom ezeket a fogalmakat. Az interjúalanyok elmondták, hogy a modern szerkesztési és vágási technikák, valamint a storytelling miatt inkább az új típusú dokumentumfilmeket választják már a régi dokumentumfilmes elődök helyett. Az interjú alanyok szerint a tudósok és kutatók biztonságot sugároznak, de a hitelességüket a nem megfelelő kommunikációs csatorna és az ábrázolásmód csorbítja. Kiemelték, hogy az új típusú dokumentumfilmeknek preventív hatásuk van a tudományszkepticizmus kialakulásában, viszont a meggyőződéses tudományszkeptikusok attitűdjét már nem képesek befolyásolni. A streaming oldalak dokumentumfilmjei soha nem látott nézettséget tudnak elérni. Ez igen komoly potenciált rejt magában, hogy tartós pozitív attitűdváltoztató hatást érjünk el tudományos tartalmakkal kapcsolatban. Ez a hatás képes továbbá a tudományszkepticizmus terjedését is mérsékelni. E mellett fontosnak tartom felhívni a tudóstársadalom és a média figyelmét arra, hogy fektessenek komolyabb hangsúlyt ismeretterjesztő tevékenységre. A hatékonyabb és szervezettebb tudományos ismeretátadás elérésére azt javaslom, hogy jöjjön létre egy intézmény, ami ezt a területet szabályozza, keretrendszert alkot az idekapcsolódó fogalmaknak és hatékony stratégiát alakít ki számára.

Kopunovic Dávid

Pécsi Tudományegyetem, Szociológia BA 2. évfolyam
Témavezető: Dr. Erát Dávid

A politikai impotencia vizsgálata nemzetközi szinten - Magyarország és Szerbia

Munkámban a politikai impotencia társadalmi jelenségét vizsgálom. Előzetes kutatásaimra alapozva ezen tanulmányt a nemzetközi szintre terjesztem ki, még hozzá Magyarországra és Szerbiára. A kutatásban kvantitatív adatelemzéssel operálok, melyben a European Social Survey (ESS) tizedik hullámának Magyarországon és Szerbiában lekérdezett változóival készítek másodelemzést. Magdelina Kitanova (2020) „krízishelyzetet” állapított meg Európában a politikai szféra területén. A kutatásomban vizsgált országok sok tekintetben hasonlítanak, például a kül- és belpolitikájukat tekintve, illetve egyre polarizáltabb politikai mező tapasztalható akár az intézményes, akár az intézményen kívüli politikában. Kutatási kérdésem arra összpontosít, hogy a két országban megtalálható-e a politikai impotencia jelensége. Az elemzések alapján

elte | ppk

beigazolódott hipotézisem, miszerint mindkét ország esetében beszélhetünk politikai impotenciáról.

Kozák Ákos

Szegedi Tudományegyetem, Politikatudomány BA 2. évfolyam
Témavezető: Petrovski-Oláh László

Mikor kezdődött? Az orosz-ukrán konfliktus és a háború előzményei

Az orosz-ukrán háború korunk Európájának egyik legnagyobb kihívása. Kutatásom alapját többek között Sz. Bíró Zoltán 2019-ben megjelent Putyin Oroszországa c. könyve, valamint Rácz András 2014-ben megjelent Oroszország hibrid háborúja Ukrajnában c. tanulmánya adja. Az említett írásokon kívül leginkább az utóbbi években megjelent, a témával kapcsolatos tanulmányokat, tudományos folyóiratban megjelent cikkeket, illetve külpolitikai elemzéseket fogok felhasználni, melyek releváns információkkal szolgálnak kutatásomhoz. Kutatásomban tisztázni szeretném mik lehettek a 2022-es események előjelei, és ezzel rávilágítani, hogy a konfliktus nem a közelmúltban kezdődött. A közbeszédben és a médiában gyakran elhanyagolt tény, hogy a két ország közötti feszültség régebből ered. Egy rövid történelmi bevezetőt követően, amelyet a Szovjetunió felbomlásával kezdek, bemutatom az ukrán belpolitikát és az Oroszországgal való ingadozó kapcsolatát. A későbbiekben kitérek a 2014-es eseményekre, így például az Euromajdanra és a Krím annexiójára, majd megvizsgálom a 2022.02.24-ig tartó időszakot és annak fontosabb állomásait. Ezen belül kitérek a minszki egyezményekre, amelyek a felek kapcsolatát voltak hivatottak konszolidálni; illetve Vladimir Putyin követeléseire. Összegzésként választ adok a kérdésre: mikor jött el az a pont a két ország történelmében, amikor a háború már nem csak lehetséges scenárió volt, hanem elkerülhetetlen kimenetel.

Kulcsszavak: orosz-ukrán háború, orosz külpolitika, politikatörténet, expanziós politika

Magyary Ágnes

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, pszichológia MA 1. évfolyam
Témavezető: Csordás Georgina

Értelmes munka esetén kisebb mértékű a kiégés? Segítők kiégése és munkájuk értelmessége

Elméleti háttér: A kiégés állapota elsősorban az emberekkel foglalkozó, segítő foglalkozású egyének körében kerül felszínre. Számos tanulmány vizsgálja ennek a populációnak a kiégését, de idáig egy sem mérte a munka értelmességének szubjektív megtapasztalásával összefüggésében.

elte | ppk

Cél: Jelen kutatás célja, hogy megvizsgálja a kiégés mértékét, valamint a kiégés és a munka értelmességének megtapasztalásának összefüggését a kiégés veszélyének feltehetően kitett segítő szakmában dolgozó csoportoknál.

Módszer: A vizsgálati populációt ($N = 406$) segítő szakmában dolgozó nő alkotta (pl. egészségügyi dolgozók, pedagógusok, idősellátásban dolgozók, valamint szociális dolgozók).

A kiégés vizsgálata a COPSOQ-II kérdőív Kiégés skálájával történt, a munka értelmessége pedig a WAMI magyar adaptációjával került felmérésre.

Eredmények: A kiégés és a munka értelmességének megtapasztalása között szignifikáns, negatív, gyenge összefüggés mutatkozik ($r = -,318$; $p < ,001$). A legmagasabb iskolai végzettség nagyon gyenge szignifikáns összefüggést mutatott a munka értelmessége összpontszámmal ($r = ,168$; $p < ,001$); valamint szignifikáns gyenge, negatív összefüggést a kiégés összpontszámával ($r = -,203$; $p < ,001$). Mediációanalízis során bebizonyosodott, hogy az iskolai végzettség a munka értelmességének megtapasztalásán keresztül szignifikánsan negatívan hat a kiégésre. ANOVA elemzésben a szféra szerinti felosztás esetén nincs, míg a munkakör szerinti felosztás szerint szignifikáns ($p = 0,022$) az idősek otthonában dolgozók csoportja a mentális segítséget nyújtó dolgozóktól szignifikánsan nagyobb mértékben mutattak kiégést. Egymintás T-próba eredménye rámutat, hogy a jelen populációban vizsgált segítő foglalkozású nők és a COPSOQ-II validáló tanulmányban vizsgált nők kiégésének mértéke között szignifikáns, erős különbség van $t(405) = 22.948$, $p < ,001$ $r = ,752$.

Következtetések: Az eredmények alapján elmondható, hogy minél inkább megtapasztalják a segítők a munkájuk értelmességét, az csökkentheti náluk a kiégés mértékét. Miután a vizsgált foglalkozások magas iskolai végzettséget kívánnak meg, így az iskolai végzettség a munka értelmességének megtapasztalásán keresztül hat a kiégésre. A segítők az átlagnál jelentősen magasabb kiégést mutatnak, ami indokoltá teszi prevenció és intervenció lehetőségei biztosítását számukra.

Kulcsszavak: munka értelmessége, kiégés, segítő foglalkozás

Márton Richárd

Szegedi Tudományegyetem, Politikatudomány BA 2.évfolyam

Témavezető: Petrovski-Oláh László

Jóban-rosszban együtt. Vagy mégsem? (Az orosz fenyegetés megítélése a magyar és a lengyel kormány szemszögéből)

Az Európai Unió egysége, ami az orosz-ukrán háborúra adott reakcióban fejeződik ki, talán meglepő annak fényében, hogy a 2010-es évek válságai (menekültválság, COVID-19 járvány) során korántsem volt ennyire egyértelmű ez az együttműködés. Ugyanakkor a korábbi töréspontok nem tűntek el, és az is látható, hogy az egyes tagállamok hozzáállása a háborúhoz nagyon eltérő lehet. Különösen érdekes ez

elte | ppk

VI. Változó világ, változó társadalom konferencia

Krízisek Európában

Lengyelország és Magyarország esetében, akik korábban egymás legfőbb szövetségeseinek tűntek az Európai Unió politikai arénájában.

A két ország másként értékeli az orosz agresszió hatását mind a globális, mind pedig a regionális biztonságra, amint arra a NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézetének – a háború egyéves évfordulójára – „Az orosz-ukrán háború első évének tanulságai” címmel kiadott elemzése is rámutat. Mégis azt tapasztalhatjuk, hogy a lengyel politikai vezetés kommunikációjában a háború kezdete óta, időről-időre megjelenik a konfliktus kiszélesedésének lehetősége, illetve azt is tapasztaljuk, hogy 2023 márciusától a magyar kormány tagjai és más kormányzati tisztségviselők gyakran felhívják a figyelmet egy esetleges világháború veszélyére, noha a már hivatkozott szakértői elemzés szerint ennek veszélye alacsony: „(...) világrend-konfliktus, de nem világháború, miként azt sokan láttatják, s megítélésünk szerint ténylegesen nem is fenyeget ennek veszélyével.”

Ezeket a fordulatokat mindkét ország alkalmazza, de a háborúhoz és Oroszországhoz való viszonyukat figyelembe véve eltérő céllal. Kutatásomban ezeket a lehetséges célokat keresem, ehhez elsősorban 2022. február 24. óta a nemzetközi politikában fellelhető, különböző típusú forrásokat vizsgálom: NATO és EU előterjesztéseket, diplomáciai küldöttek nyilatkozatait, nemzetközi kérdésekkel foglalkozó interjúkat kormányzati szereplőkkel, mint például Lengyelország párizsi nagykövetének 2023. március 19-i televíziós interjúja. Az előadásom alapját a hivatkozott szakértői elemzés és a hozzá kapcsolódó szakirodalmak, valamint a felsorolt források adják, de a téma aktualitása okán igyekszem bővíteni forrásaimat az elérhető legfrissebb tanulmányok, elemzések felhasználásával.

Kulcsszavak: nemzetközi politika, lengyel- magyar tengely, politikai kommunikáció, biztonságisítás, orosz-ukrán háború, világháború

Mrázik Julianna

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Pszichológia BA 1. évfolyam

Kollektív trauma, közös empátia. A közösen átélt krízis hatása a társas együttérzésre

Szakirodalmi tény, hogy a traumás események poszttraumás növekedéshez vezethetnek, az átélt traumát követően az empátia szintje növekedhet. A többségi kutatások eredményei azt mutatják, hogy a gyermekkorukban traumatikus eseményt tapasztaló felnőttek átlagosan magasabb empátiával rendelkeztek, mint azok, akik nem tapasztaltak ilyet. A trauma súlyossága pozitívan korrelált az empátia különféle összetevőivel. Mindezek azt sugallják, hogy a trauma megtapasztalása növelheti az egyén képességét, hogy a másik perspektíváját felvegye. Ugyanakkor a traumatikus állapot hatása nemcsak érzékenyebbé teheti az egyént mások szenvedésére, hanem a növelheti is a félelmet, gátolhat érzelmeket, okozhat patológiás működésmódot. Felmerül a kérdés, együtt járhat-e a trauma tapasztalása a különféle érzelmi gátlások közül az empátia teljes vagy részleges hiányával. Magyar nyelvű kutatásokban mindez ideig kevésbé volt vizsgálat tárgya, hogy a trauma csökkentheti-e a beleérző képességet. Ugyanígy kevésbé vizsgált terület, a csoport szintjén, a társadalomban végbemenő, kollektív traumákat követően a

elte | ppk

közös empátiakészség alakulása.

Jelen, nem reprezentatív mintán végzett, kétváltozós, kérdőíves kutatásunkban azt vizsgáljuk, a közös trauma hatással van-e a csoportos együttérző képesség átmeneti, az empátia részleges vagy végleges eltűnésére. Az egymintás (átlagos) normál eloszlású mintán végzett vizsgálat során a felnőtt vizsgálati csoportok eseteket kapnak és azt kérjük, válasszák ki a véleményüket leginkább kifejező opciót a szituációkkal kapcsolatban.

A kapott válaszokat az empátiaelméletek alapján interpretáljuk.

A kutatás limitációi közé tartozik a traumafogalom változása, a traumatizáltság kategóriahatárainak felállítása, az empátia mértéke meghatározása, de ezek egzakt mérése e kutatásban nem cél. Kutatásunk felhívja a figyelmet, hogy a traumatikus helyzet az életidő bármely szakaszában előállhat, így a beleérző képesség csökkenése bármikor bekövetkezhet.

A vizsgálat előkutatása ugyanezen vizsgálat egyéni szinten történő végig vitele volt. Kutatói kérdéseink, hogy a közösen megélt trauma hatással van-e a kollektív együttérző képességre. Összeadódik-e társadalmi szinten egy egyéni traumatizáltság és az egyéni empátia, tehát egy társadalom traumája és empátiája vajon az egyes egyének traumájának és empátiájának összessége-e? Feltételezzük, hogy a nagyobb vagy ismétlődő, esetleg folyamatosan fennálló traumatizálódás esetén negatívan jár együtt (hatáserőssége nagy) az empátiára való képességgel: amint nő a trauma hatása, úgy csökken a beleérző képesség. Hipotéziseink, hogy „nincs kapcsolat egy csoport/társadalom megélt krízisei /a traumatizáltság foka és az empátia csökkenése között”; és „a traumatizáció szintje növekedésével csökken az empatikus reakció.” A kutatás eredményei az empátiafogalom szociálpszichológiai értelmezésének kiterjesztésére alkalmasak.

Müller Tündér Éva

Pécsi Tudományegyetem, Pszichológia MA 2. évfolyam
Témavezető: Dr. Bigazzi Sára

Az utcák sorai - Nemzetközi utcai lapok hajléktalanság-reprezentációinak vizsgálata a szociálisreprezentáció-elmélet keretében

A kutatás célja a különböző utcai lapok hajléktalanságról alkotott reprezentációs mezejének feltárása. A vizsgálat kvalitatív módszer segítségével arra vállalkozik, hogy három ország egy-egy utcai lapjának (Alberta Street News [Kanada], Big Issue North [Egyesült Királyság], GROUNDCOVER NEWS [Egyesült Államok]) 2021-ben megjelent cikkeit bottom-up típusú tartalomelemzéssel az IRaMuTeQ program segítségével (szófelhőelemzés, klaszterelemzés) tanulmányozza. Az elemzés elméleti háttérét Serge Moscovici szociálisreprezentációs kutatási nyújtják, egy ezekkel inherensen összekapcsolódó kommunikációs síkon. Vizsgálatomban arra a megállapításra jutottam,

elte | ppk

hogy a lapok közötti tartalmi eltérések eltérő kommunikációs stratégiákat takarnak, és ezáltal eltérő szociális reprezentációs mezőt alakítanak ki a hajléktalanságról. Az angliai lap számára a hajléktalanság egy eladásra kínált termék, a kanadai lapnál egyéni élettörténet, az amerikai lapban pedig társadalmi probléma, amely közösségi válaszok aktiválását generálja.

Nagy Tamás Gábor

Milton Friedman Egyetem, Politikatudomány MA 2. évfolyam
Témavezető: Böcskei Balázs

Szükségletshierarchia és a választási kampányok sikeressége

Kortárs politikai elemzők részéről gyakran elhangzó kijelentések, miszerint a demokrácia minősége leromlott; a jobboldali populizmus leuralta a politikai napirendet, mesterségesen előállított biztonsági fenyegetésekkel a választókat félelemben tartják, és a gazdasági nehézségekkel küzdő országban a szavazatok választás előtti pénzosztással "megvásárolhatók". Ebben a kutatásban megvizsgálom, mindez mennyire felel meg a valóságnak: választási rölapok és plakátkampányok alapján összesítem, hogy a rendszerváltás utáni Magyarország politikai pártjainak főbb kampányüzenetei hova sorolhatók a Maslow-szükségletshierarchiában, majd az így kapott adatokat a European Social Survey adatai alapján összevetem a tényleges választói preferenciákkal. A rendszerváltás utáni győztes kampányok üzeneteinek elemzésével megvizsgálom, az elmúlt három évtized választásain milyen hiányszükségletek kielégítését kellett ígérni ahhoz, hogy egy politikai párt a kormányalakításhoz szükséges mandátumokat megszerezhesse.

Abraham Maslow motivációs elmélete új magyarázattal szolgálhat a kortárs magyar belpolitika egyik legmeghatározóbb törésvonalára: hogyan lehetséges, hogy egy-egy választói csoport leginkább a szabadságjogok védelmével, míg más választói csoportok elsősorban a migráció elleni fellépéssel, a nemzeti büszkeség előtérbe helyezésével, vagy családtámogatásokkal mozgósíthatók szavazásra. A kutatás fő hipotézise, hogy az országgyűlési választásokon egy politikai párt kampányüzenetei annál több mandátum megszerzéséhez vezetnek, minél pontosabban le tudják fedni az aktív hiányszükségleteikben egymástól nagymértékben különböző társadalmi rétegek igényeit. Vizsgálom továbbá, hogy a rendszerváltás utáni három évtizedben hogyan változtak a magyar választók aktív hiányszükségletei: milyen szükségletek kielégítése vált elsődlegessé a rendszerváltás után, és milyen hiányszükségletek határozzák meg, ma hogyan szavaznak a választók. Vizsgálom továbbá a Fidesz-KDNP-kormányok által rendszeresített nemzeti konzultáció intézményesítését, ami a Maslow-szükségletshierarchia mentén emelkedő skálát mutat, és előre vetíti, hogy a

elte | ppk

2026-os választásokat követően Magyarország Európai Unióból kilépése a belpolitika központi kérdésévé válik.

Pálffy János Jakab

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pszichológia BA 3. évfolyam

Témavezető: Faragó Laura

Digitális írástudás fejlesztését célzó intervenció hatása az álhírek észlelt pontosságára

Guess és munkatársai (2020) egy digitális írástudás fejlesztését célzó intervenció hatását vizsgálták az álhírek észlelt pontosságára amerikai és indiai mintán. A résztvevők egy 10 pontból álló listát kaptak, amin olyan szempontok szerepeltek, melyek segítségével – a szerzők előzetes feltevései alapján – könnyebben azonosíthatók az álhírek. A tippek a Facebook és a First Draft nevű nonprofit szervezet együttműködésében kerültek kidolgozásra, melyek azóta is megtalálhatók (magyar nyelven is) a Facebook Súgóközpontjának álhírekről szóló oldalán:

<https://www.facebook.com/help/188118808357379>

Az eredmények szerint az intervenció hatékonynak bizonyult, a résztvevők még több hét elteltével is pontatlanabbnak értékelték az álhíreket, mint az intervenció előtt. Mindemellett csökkent a valódi hírek észlelt pontossága is, de az álhírek vonatkozásában ez a hatás lényegesen jelentősebb volt.

Kutatásomban ennek az intervenciónak a hatékonyságát vizsgálom magyar mintán. Az adatgyűjtés online kérdőíves formában zajlik, keresztmetszeti elrendezésben. Intervenciós anyagként az eredeti kutatás szerzőihez hasonlóan a Facebook vonatkozó oldalán található tippeket (l. a linket feljebb) emeltük át egy az egyben. Az intervenció hatékonyságát – akárcsak Guess és munkatársai – egy ún. hírértékelési feladattal mérjük, melyben a résztvevők 4 fokú skálán értékelik, hogy mennyire tartják helytállónak az adott híreket. A híreknek csak a címsorait, a hozzátartozó képet (ahogy az a hírfolyamukban megjelenne) és a weboldal URL-címét látják, amin a hír megjelent. Kontrollváltozóként bevesszük az elemzésbe a „mélyenszántónak” tűnő, de értelmetlen gondolatokra való fogékonyságot, a kognícióigényt és a kognitív reflexiót (melyet mind egy-egy már létező skálával mérünk), valamint a politikai irányultságot (kormánypárti vs. ellenzéki).

Guess, A. M., Lerner, M., Lyons, B., Montgomery, J. M., Nyhan, B., Reifler, J., & Sircar, N. (2020). A digital media literacy intervention increases discernment between mainstream and false news in the United States and India. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117(27), 15536-15545.

elte | ppk

Pardi Hanna Dóra

Pécsi Tudományegyetem, Pszichológia BA 3. évfolyam
Témavezető: Dr. Szabó Zsolt Péter

A depresszió egyéni felelőssége a rendszerigazolás tükrében

A mentális betegekkel való foglalkozásnak bár mindig is volt aktualitása, manapság a számok felívelő tendenciát mutatnak. Mostanra a depresszió napjaink leggyakoribb mentális betegségévé vált (WHO, 2022).

A jelen dolgozat origója a magyar társadalmi rendszert igazoló csoport működésének és pszichológiai fogalomkörének feltárása annak vonatkozásában, hogy egy depresszióval élő egyént milyen mértékben ítélnék felelősnek saját betegségének kialakulásáért. Az elmélet centrális gondolata, hogy a rendszerigazolás a társadalmi egyenlőtlenség elfogadását szolgálja (Jost, Pelham, Sheldon és Sullivan 2003), a gazdasági rendszerigazolás pedig a gazdasági egyenlőtlenség legitimálására való hajlam (Jost és Banaji, 1994).

A tanulmányba rejtett ambivalencia abban rejlik, hogy egy olyan mentális betegségről beszélünk, aminek kialakulása bizonyítottan a magas heritabilitás és pszichológiai, illetve szociális tényezők hozzájárulásának függvénye (például a kedvezőtlen szocioökonómiai státusz), megcáfolva ezzel a személy egyéni felelősségének magas hozzájárulási arányát. A vizsgálatban 184 fő vett részt, amely személyek mindegyike 18 év feletti volt. A felhasznált kérdőív egyrészt egy Depressziós János c. történetet és a történetben megismert személyről szóló kérdéseket tartalmazott. A kitöltő véletlenszerűen kapott egy történetet a két verzióból (gazdag vagy szegény), de mindkét esetben depresszióval diagnosztizált személyt.

A dolgozat számára érdekes, a János saját felelősségére vonatkozó kérdés volt (ezt egy 0 és 100 között mérő intervallumon kellett megjelölniük a kitöltőknek). Ezen kívül a magyar társadalmi rendszer felépítéséről és működéséről, osztálykülönbségekről szóló; rendszerigazolást mérő kérdőívből kiolvasható információkat használtam fel.

A vizsgálatból kiderült, hogy a gazdasági rendszerigazolók az átlagnál nagyobb saját felelősséget ítélték a depresszióval diagnosztizált személynek a betegsége kialakulásában, mint a gazdasági rendszerigazoló kérdőívben az átlagnál kevesebb pontot elérők. Ugyanez nem volt teljesen igaz az általános rendszerigazolók attitűdjére, ahol csak a szegény kondícióban kaptam a hipotézisemnek megfelelő eredményt, miszerint az általános rendszerigazolók nagyobb saját felelősséget ítélték az említett kondícióban lévő depressziósnak.

Kulcsszavak; depresszió, saját felelősség, rendszerigazolás

Patakiné Sebestyén Anett

elte | ppk

Nyíregyházi Egyetem, Szociálpedagógia MA 2.évfolyam
Témavezető: Fucskó Mónika

A gyermekvédelmi törvény módosításának hatásai a hazai örökbefogadás rendszerére

Vannak olyan témák melyekről mindenkinek van véleménye, mindenki ért hozzá, mindenki tudja hogyan lehetne máshogyan csinálni. Az örökbefogadás folyamata is ilyen téma lehet, a hozzátapadt sztereotip gondolatokkal, kijelentésekkel. A szakellátásban területi igazgatóként végzem tevékenységemet, de ezt megelőzően hat éven keresztül örökbefogadási tanácsadóként dolgoztam. Kutatásom a gyermekvédelmi törvény módosításának hatását vizsgálja a hazai örökbefogadás rendszerére.

A törvény módosításának célja az örökbefogadások előkészítésének hatékonyabbá tétele, az örökbe fogadni szándékozók adminisztrációs terheinek csökkentése, valamint az örökbefogadásban érintettek jogbiztonságának növelése.

Továbbá cél még az örökbefogadás szabályainak egyszerűsítése, valamint az eljárás gyorsítása azért, hogy minél több gyermek szerető családban nőhessen fel.

A jogszabályi változásokat 2020. június 16-án, 171 igen szavazattal, 22 tartózkodás mellett elfogadta az Országgyűlés. A törvény módosítása, 2020. szeptember 1. napján lépett hatályba.

Kutatásom az Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat telephelyei, - melyek a megyékben működő szakszolgálatokat öleli fel - örökbefogadási osztályainak vezetőivel készült. Összesen 20 interjú valósult meg, 19 megye és a Főváros vonatkozásában.

Kutatásomat, az válaszadások során elhangzott örökbefogadási esetek számának növekedését, esetlegesen csökkenését, a Központi Statisztikai Hivatal nyilvántartása is alá tudja támasztani.

Tekintettel arra, hogy az ország minden megyéjében működő szakszolgálat örökbefogadási osztályvezetője érintett, az interjú készítését választottam kutatásom lefolytatása érdekében.

Hipotéziseim:

1. A korábbi évekhez képest több gyermek kerül örökbefogadó szülőkhöz.
2. A gyermekek örökbefogadhatóvá nyilvánítása és az örökbefogadás dinamikája gyorsult.
3. A nem kötelező jellegű felkészítő tanfolyam miatt, az örökbefogadni szándékozó szülők nem tartják fontosnak az ingyenes tanfolyam elvégzését.
4. Az egyedülálló örökbefogadni szándékozók esélye csökkent.

Posta Laura

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Pszichológia BA 3. évfolyam
Témavezető: Ziman Gergő

elte | ppk

"Legalább az életben-levés értelme maradjon meg" - élet az idősoththonban

Háttér és célkitűzés: Európa öregedése demográfiai tény. Jelenleg a magyar lakosság 21,9%-a 65 év feletti, mégis ez a korosztály viszonylag alulkutatott a pszichés jólléttel foglalkozó szakirodalomban. Az életkor kitolódása sajnos azt is jelenti, hogy sokan az életük utolsó szakaszát betegségekkel küzdve, segítségre szorulva töltik, így egyre nagyobb az igény az idősoththoni ellátásra (jelenleg a 65 év felettiek 21%-a él időskori ellátóhelyen). Jelen kutatás azt vizsgálja, hogy mik azok a tényezők, amelyek jelentősen befolyásolják az időskorúak életének minőségét, a pszichés jóllétet, illetve melyek azok a tényezők, amelyek az idősoththonban élők számára is relevánsak. A szakirodalom számos tényezőt említ, amelyből a következőket emelem ki: társas kapcsolatok, proszociális értékrend, az élet értelmességének érzése, spiritualitás, alkotó- és végrehajtó hatékonyság, illetve vitalitás. A kutatás fő hipotézise, hogy az idősoththonok igazolhatóan jó alternatívái lehetnek a magányos életnek. Módszer: A demográfiai változatosságot szem előtt tartva 24 időskorú személlyel folytatott életinterjúra és az általuk kitöltött WHO-WBI-5 kérdőív pontszámaira, illetve 20 idősoththon intézményi adottságainak és szolgáltatásainak feldolgozására alapozom az eredményeimet.

Eredmények: A társas kapcsolatok konstruktumon belül kiemelkedik a közösségiesség és a proszociális értékrend. A vitalitás faktoron belül a fizikai aktivitás fontosabbnak tűnik, mint a szellemi aktivitás a pszichés jóllét szempontjából. Több interjúalany is a munkaszerű tevékenységet emelte ki, mint a teljesítményigény, az élet értelmessége és a kompetenciaérzés fő forrása. Sokan említették a spiritualitást, ami segít az élet értelmességének megélésében és a halálfélelemmel való megküzdésben. A tanulságok alapján megfogalmazhatjuk, hogy az idősoththonok alkalmasak lehetnek a gondozottak fizikai és mentális egészségének megőrzésére, hiszen maga az érzékelt szociális támasz is pozitívan befolyásolja az élettél való elégedettséget. A csoportidentitás kialakításával (pl. ünnepek, közös programok) erősíthető az önértékelés és a tagok közötti érzelmi kapcsolódás. Fontos lenne a mindennapi fizikai aktivitás biztosítása, az én-hatékonyság megőrzése (pl. ápolásba bevonás, konyhakert és kertgondozás), illetve a lelkeség lehetőségének megteremtése (akár szakember nélkül is vagy istentiszteletek helyett/mellett).

Sipos Adrienn

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pszichológia MA 2. évfolyam

Első témavezető: Szekeres Hanna, második témavezető: Kende Anna

A Morális Alapok Elméletének vizsgálata magyar mintán

Az erkölcsi pszichológiával foglalkozó kutatók és elméletalkotók sokáig egy egydimenziós, egyszerű konstruktumként gondoltak az erkölcsösségre és az erkölcsi döntésekre (Graham és mtsai, 2013). Graham, Haidt és munkatársaik az első között voltak, akik

elte | ppk

megpróbálták megvizsgálni azt, hogy az eredeti, egydimenziós elképzelés helyett lehet-e többdimenziós, kognitív funkcióként kezelni az erkölcsi megítélést. A Morális Alapok Elmélet (MAE) szerint a morális vagy erkölcsi döntéseink mögött racionális döntések helyett érzelmi vagy evolúciós alapokkal rendelkező megfontolások, alapértékek húzódnak, illetve az ezen megfontolásokhoz tartozó kognitív modulok. A Haidt által meghatározott alapértékek a következők: 1. gondoskodás/ártalom (care/harm); 2. méltányosság/csalás (fairness/cheating); 3. hűség/árulás (loyalty/betrayal); 4. tekintélytisztelt/behódolás (authority/subversion); 5. undor/(testi)tisztaság (degradation/sancity).

Kutatásunk fő célja az volt, hogy miután lefordítottuk magyarra a Morális Alapok Elméletéhez tartozó kérdőívet, megvizsgáljuk azt, hogy a magyar mintán felvett kérdőív illeszkedik-e az MAE-re épülő ötfaktoros modellre. Ezen kívül kérdőívünk tartalmazott a Szociális Dominancia Orientációra, az empátiára, a politikai orientációra vonatkozó kérdéseket, valamint a 2022 őszén zajló pedagógus tüntetésekkel és követelésekkel kapcsolatos attitűdöt is vizsgáltuk. Ennek oka az volt, hogy a MAE képezheti az alapját a morális átkeretezésnek, mely egyszerre egy hatékony eszköz a különböző témákkal kapcsolatos erkölcsi megítélés feltérképezésére és aktívan használva kiváló segítség lehet abban, hogy csökkentjük azokat a kommunikációs szakadékokat, amelyek a különböző értékeket képviselő csoportok között húzódnak. Az adatok felvétele még folyamatban van, ennek lezárulásával a Morális Alapok Kérdőív 5 faktoros modelljét konfirmatív faktorelemzéssel fogjuk tesztelni, a szociális dominancia orientáció és az empátia együttjárásai a morális alapokkal pedig a külső validitás tesztelését segítik elő. A pedagógusok sztrájkjával kapcsolatos kérdések esetében regressziós elemzéssel vizsgáljuk azt, hogy mely erkölcsi ítélethozásra vonatkozó tételek bírnak befolyásoló erővel.

Toronyi Aliz

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pszichológia MA 2. évfolyam
Témavezető: Dr. Lantos Nóra

A mentális betegségek neme

A mentális betegségekkel küzdőket számos különböző előítélet sújtja, erősen stigmatizált csoportról van szó. Ezek az előítéletek kapcsolatba kerülhetnek és kölcsönösen hathatnak egymásra más stigmatizációra okot adó tulajdonságokkal is. Kutatásunk vizsgálatának tárgya a nemi sztereotípiák hatása a mentális betegeket érő stigmatizációra. Korábbi publikációk alapján két megközelítése létezik a témának, az első elképzelés egy interakciót feltételez a nem és betegség között, így elkülönítünk tipikus és atipikus párosításokat, és ez az interakció van hatással a stigmatizáció mértékére. A második teória szerint a férfiasnak észlelt betegségek járnak nagyobb stigmatizációval. Célkitűzéseink közé tartozott mind a két megközelítés tesztelése, kiegészítve az

elte | ppk

előítéletesség férfi és női kitöltők közötti feltételezett különbségének vizsgálatával. A kérdések teszteléséhez egy online kísérletet terveztünk a qualtrics rendszerén belül, ahol egy mentális betegről szóló vignetta szövegének manipulálásával (nem és betegség variálása) értük el a 4 különböző kísérleti feltétel egyikébe sorolódást, majd arra kértük a kitöltőket ($n = 501$), hogy válaszoljanak a történetben szereplő személlyel kapcsolatban néhány kérdésre, amik a stigmatizáció mérésére szolgáltak (társadalmi távolságtartás, attribúciók). Eredményeink (a statisztikai próbákat SPSS program segítségével végeztük el) alapján a betegség észlelt férfiassága van elsődleges hatással a mentális betegetek érő stigmatizációra, míg a betegség és nemi sztereotípiák összeillése nem mutatott ilyen erős hatást. Azonban, a negatív attribúciók esetén a férfiak hajlamosabbak voltak negatív előítéletekkel fordulni a tipikus párosítással élő betegek felé, így nem vethető el teljesen az interakciót feltételező modell sem. A különbség egy lehetséges magyarázata a mentális zavarok kialakulásában tulajdonított felelősség eltérő mivolta. A kísérletet érdemes lenne más betegségek bevonásával is megismételni, lehetőleg egy nagyobb és diverzebb mintán.

Tóth Laura

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Pszichológia BA 3.évfolyam
Témavezető: Kengyel Judit Gabriella

Az incelek vizsgálata önértékelésük, nőkkel kapcsolatos attitűdjük és felnőtt kötődési típusuk tükrében

A szexizmus régóta kutatott terület és többféle megjelenési formáját azonosították, mint például az ambivalens szexizmus, a modern szexizmus és az internalizált nőgyűlölet. Az elmúlt években prominens szereplői lettek mind a közéletnek, mind a tudományos életnek az incelek, akik többek közt szélsőséges szexizmusokról ismeretesek. A magányos, szociálisan és szexuálisan sikertelen és frusztrált férfiak az internet elterjedésével találtak egymásra és kezdtek el közösséget alkotni. Az incelekre nagy mértékű szexizmuson és nőgyűlöleten kívül önértékelési problémák és társas izoláció jellemző. Az elmúlt években több példa is volt incelek által elkövetett tömeggyilkosságokra, melyet szexuális kielégületlenségük, az elutasítás fájdalma és a nők gyűlölete szított. A közösség online térben történő szerveződéséből fakadóan a jelenség országhatárokon és korcsoportokon átívelő problémát jelent, mely ebből fakadóan a fiatal, könnyen befolyásolható személyeket is veszélyezteti. A jelenség így nagy figyelmet érdemel, és habár igen újkeletűnek mondható, ennek ellenére az elmúlt években több kutatás és szakirodalom is napvilágot látott, ezek közül azonban egy sem magyar mintán készült. Kutatásomban a magyar incelek szexista és nőgyűlölő hiedelmeit, illetve önértékelését vizsgálom, mindezt felnőtt kötődési típusuk tükrében. Kutatásomban nem sikerült szignifikáns kapcsolatot

elte | ppk

feltárni a modern szexizmus és az incel identitás között. Azonban szignifikáns kapcsolat áll fenn az incel identitással való azonosulás és az ellenséges szexizmus, illetve az internalizált nőgyűlölet között. Emellett mind a szorongó, mind pedig az elkerülő felnőtt kötődéssel kapcsolatban is szignifikáns kapcsolatot találtam az édesanyára vonatkoztatva. Az incel identitás és az önértékelés között is szignifikáns negatív kapcsolatot sikerült feltárni, mely egyben prediktor változóként is azonosításra került az incel identitással kapcsolatban, az internalizált nőgyűlölettel együtt.

Varga Virág

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pszichológia MA 2. évfolyam
Témavezető: Frankó Luca

Neurodiverzitás a változó munkahelyen: Környezetpszichológiai tanulmány a jóllétről és a magánszféráról otthoni és irodai környezetben

A neurodivergens (ND) egy gyűjtőfogalom, amely magába foglalja azokat a tipikustól eltérő neurális állapotokat, mint például az autizmus spektrum zavar, figyelemhiányos hiperaktivitás-zavar, diszlexia, diszpraxia vagy Tourette-szindróma. Mára a becslések szerint a munkavállalók 20%-át érinti legalább egy ezen állapotok közül (Honeybourne, 2019). A különböző neurodivergenciák egyre gyakoribbá válásával a munkaerőpiac számára kihívást jelent, hogy olyan inkluzív munkahelyeket hozzon létre és tartson fenn, ahol a teljesítmény és jóllét feltételeinek megteremtésére nemcsak a neurotipikus munkavállalók figyelembevételével törekшенek, hanem képesek kiaknázni a neurodivergens munkavállalói csoportokban rejlő lehetőségeket is. Egy metaanalízisben (Weber et. al, 2022) azt találták, hogy a kutatásokba bevont összes neurodivergencia-kórképpel rendelkező ember szeretett volna, javasolt vagy használt változtatásokat a szociális ingerek szabályozására. Ezek lehetnek a társas interakciót csökkentő (pl. közös irodák elkerülése, elvonulási lehetőségek) vagy támogató cselekvések (pl. társas szabadidőszobák használata). A magánszféra fontos tényező lehet a ND jóllét szempontjából, mivel az észlelt kontroll szintjét, az interperszonális tranzakciókat és az érzékszervi ingereket is befolyásolja.

A kutatáshoz használt online kérdőív tartalmazta az Észlelt Irodai Magánszféra Kérdőívet (Frankó és Dúll, 2015; Oldham, 1988) és annak home office-ra vonatkoztatott formáját, a Munkahelykötődés Kérdőívet (Frankó és Dúll, 2018), a WHO Jóllét kérdőívet (Susánszky, Konkoly-Thege, Stauder és Kopp, 2006), valamint demográfiai, a munkahelyi aktivitással kapcsolatos, és az irodával és otthoni irodával kapcsolatos kérdéseket. Az adatgyűjtés kényelmi mintavétellel történt magyar és külföldi vizsgálati személyek bevonásával. Az elemzés során összesen 390 kitöltő adatait tudjuk felhasználni.

VI. Változó világ, változó társadalom konferencia

Krízisek Európában

A kutatás célja környezetpszichológiai megközelítéssel, kvantitatív eszközökkel vizsgálni a diagnózissal rendelkező, valamint önbevallásosan neurodivergens munkavállalók észlelt jóllétét és magánszféráját otthoni és munkahelyi irodahasználat esetében. A kutatás ezzel hozzájárulhat a neurodivergens munkavállalók igényeinek feltérképezéséhez, így közvetve annak megértéséhez is, hogy miként lehet egy munkahely neurodiverzitás szempontjából inkluzív.

elte | ppk